

NAJPOPULARNIEJSZE OBIEKTYWY M42

Poniższy spis siłą rzeczy obejmuje tylko niewielki fragment olbrzymiego zbioru obiektywów systemu M42, produkowanych przez długie lata na całym świecie. W zestawieniu uwzględniono szczególnie pozycje produkowane niegdyś w krajach Europy Wschodniej, zwykle łatwo dziś dostępne i niedrogie. Występuje w nim także kilka modeli japońskich i zachodniemieckich, bardzo popularnych i niewiele droższych, a godnych polecenia ze względu na ich doskonałe parametry. Oczywiście część z wymienionych niżej obiektywów występuje w wersjach z różnym mocowaniem, o czym należy pamiętać przy ewentualnym zakupie.

Adam Śmiałek

Obiektywy typu „rybie oko”

Z powodu niepełnego formatu matrycy w lustrzankach cyfrowych tego typu obiektywy tracą swój charakter. Zamiast charakterystycznej, okrągłej winiety otrzymujemy wycinek bez górnego i dolnego łuku. „Rybie oczy” z racji ograniczonego zastosowania nigdy nie były zbyt popularne. Na rynku mamy niewiele modeli, za to część z nich wciąż jest produkowana w cenach znacznie niższych od współczesnych „szkieł” tego typu znanych firm.

► **Peleng Fisheye 8/3.5** – nadal produkowane, popularne „rybie oko” jest drogie; nowe kosztuje ponad 800 zł. Z racji krótkiej ogniskowej przy niepełnej klatce nastąpi wycięcie charakterystycznej winiety i osłabienie dramatyzmu efektu.

► **MC Zenitar M 16/2.8 „Fisheye”** – popularne i dobre rosyjskie „rybie oko”; niezbyt dobrze sprawdzi się w swej roli w przypadku niepełnoklatkowych lustrzerek cyfrowych. Z jednej strony pozostanie olbrzymie zniekształcenie, z drugiej – obejmowany obszar mocno zawęzi się. Traktując

ten obiektyw jako szerokokątny, będziemy musieli w trakcie obróbki wprowadzać mocną korekcję geometryczną, co jeszcze bardziej uszczupli nam perspektywę i zawęzi kąt widzenia. Lepiej sprawdzą się tu nieco węższe obiektywy „kitowe”, ponieważ nie wymagają tak silnej korekcji oraz dlatego, że projektowane są do pracy z niepełnowymiarowymi matrycami, dzięki czemu oferują znacznie wyższą rozdzielczość obrazu. Obiektyw nie jest zbyt tani, bo nowy kosztuje powyżej 400 zł.

► **Peleng Fisheye 17/2.8** – jeszcze jedno „rybie oko”, mniej popularne i z racji ogniskowej podobnej jak w Zenitarze niezbyt polecane.

Obiektywy szerokokątne (20–24 mm)

Uzyskanie szerokiego kąta widzenia, podobnie jak efektu rybiego oka, przy niepełnowymiarowych matrycach jest sporym problemem. Po pierwsze, szeroki kąt w DSLR-ach wymaga obiektywów o budowie telecentrycznej, czyli takiej, która zapewnia w miarę prostopadle do matrycy prowadzenie promieni światła. W obiektywach powstałych przed epoką cyfrową nie było to istotne, stąd duże kłopoty z uzyskaniem przyzwoitej jakości całej powierzchni kadru w cyfrakach nawet za pomocą najlepszych dotąd obiektywów używanych w fotografii analogowej. Drugim problemem jest współczynnik pozornej

Pentacón MC 29/2.8

Mir 1B 37/2.8

krotności ogniskowej (crop factor). Sprawa on, że za szeroki kąt przy DSLR-ach uchodzić muszą obiektywy bardzo szerokie, których wybór nie jest zbyt duży. W większości wypadków najlepszym rozwiązaniem będzie praca z tanim zoomem kitowym, który nie dość że pokrywa zwykle zakres od 18 mm, to jeszcze przymknięty daje zadowalającą ostrość na całej powierzchni zdjęcia.

- ▶ **MC Mir 47M 20/2.5** – mało popularny, wciąż produkowany i niezbyt tani (nowy kosztuje powyżej 500 zł). W fotografii analogowej uchodzi za dość dobry, trudno powiedzieć, jak się sprawdzi w DSLR-ach.
- ▶ **Carl Zeiss Flektogon 20/2.8** – szstandarowa „dwudziestka” analogowa w pracy z aparatami cyfrowymi wypadła, niestety, nieco słabiej. O ile centrum po przymknięciu przysłony pobiło obiektyw „kitowy”, o tyle to rogi zdjęcia pozostają nieco rozmazane przy każdej przysłonie. Dobra praca pod światło, niewielka winieta.
- ▶ **Arsat 20/2,8 (MC Mir 73)** – jeszcze jedna „dwudziestka” o jakości dość podobnej do wymienionych wcześniej Mirów, najczęściej występuje z bagnetem Nikona.
- ▶ **MC Mir 20M 20/3,5** – popularny brat wcześniej wymienionego Mira 47, ciemniejszy i nieco tańszy. Opinie dotyczące jakości zdjęć wykonywanych za pomocą wymienionych Mirów są rozbieżne – od zachwyty (stawiany wyżej od Zeissa) po rozczarowanie. Wspólne według wszystkich użytkowników są duży kontrast, lecz także niemała winieta. Wciąż produkowany (nowy ok. 400 zł).
- ▶ **Mir 20M 20/3,5** – starsza wersja Mira 20 z gorszymi powłokami.
- ▶ **Cosina 20/3,8** – niewielki obiektyw z serii trzech (20, 24 i 28 mm), wciąż produkowany. Mały zakres obrotu niewielkiego pierścienia ostrości nie jest istotną wadą przy tak szerokim kącie. Wysoka rozdzielczość w fotografii analogowej najprawdopodobniej napotka tutaj typowe problemy telecentryczności. Średnia winieta, średnia jakość pracy pod światło. Cena nowego niemała – około 600 zł.
- ▶ **Carl Zeiss Flektogon 20/4** – tańszy brat wymienionego wcześniej Flektogona 20/2.8. Sprawuje się podobnie, nieco gorszy pod światło i mocniej winietuje.
- ▶ **Cosina 24/2.8** – druga z serii Cosin, chwalona w fotografii analogowej. Mechanicznie podobna do „dwudziestki”.

Jupiter 37A 135/3.5

Jupiter 11A 135/4

- ▶ **Vivitar MC 24/2.8** – dość dobry w fotografii analogowej, charakteryzuje się niewielką dystorsją i umiarkowanym winietowaniem.

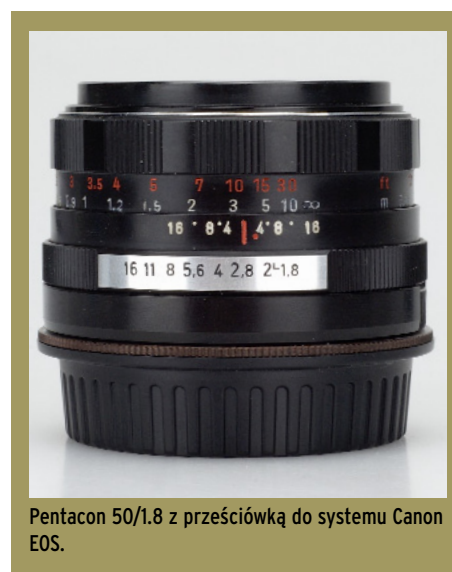
Obiektywy standardowe (28–37 mm)

Także i w tym segmencie napotkamy pewne problemy. Brak telecentryczności wciąż jeszcze dokucza, choć mniej daje się we znaki: nieostrości w rogach kadru nie są już tak wielkie. W zamian za te niedogodności otrzymamy często lepszy kontrast i wyższą rozdzielczość w centrum w porównaniu z nowoczesnymi zoomami kitowymi. Późniejsze konstrukcje, zwłaszcza niemieckie czy japońskie, mają bardzo dobre powłoki, co pozwala na bezproblemowe (w granicach rozsądku oczywiście) zdjęcia pod słońce. Jeszcze jedną zaletą niepełnowymiarowej matrycy jest wycinanie środka kadru, dzięki czemu pozbywamy się problemu zróżnicowanej rozdzielczości centrum względem rogów, charakterystycznej dla obiektywów szerokokątnych (zaleta ta jednak będzie nieco marnowana brakiem telecentryczności obiektywu, o czym wspominałem wcześniej).

- ▶ **Super Multi Coated Takumar 28/3.5** (lub któraś z wcześniejszych wersji) – jak większość obiektywów tej firmy uchodzi za do-

skonały. Niestety, jest dość trudno dostępny i niezbyt tani. Z pewnością będzie bardzo dobrze pracował pod słońce ze względu na legendarne powłoki firmy Takumar.

- ▶ **EBC Fujinon SW 28/ 3.5** – Fujinony, podobnie jak Takumary, mają opinię najlepszych i dotyczy to także powłok oznaczonych tu jako EBC. Myślę, że okazjonalnie można sobie taki sprezentować w ciemno, jednakże okazje ku temu będą rzadkie.
- ▶ **Cosina 28/2.8** – trzecia z serii Cosin, również chwalona w fotografii analogowej. Mechanicznie podobna do pozosta-

Pentacon 50/1.8 z przejściówką do systemu Canon EOS.

Danubia 500/8.

łych i, tak jak inne modele Cosiny, wciąż produkowana.

- ▶ **Mir 10A 28/3.5** – mniej popularny, ale o przyzwoitej jakości obiektyw, proponowany niegdyś do aparatów serii Zenit.
- ▶ **Porst MC 28/2.8** – niezbyt chwalony obiektyw, być może – co jest charakterystyczne dla obiektywów sprzedawanych pod tą nazwą – po przymknięciu przysłony pokaże „pazurki”.
- ▶ **Carl Zeiss Flektogon 29/2,8** – wersja 29-milimetrowa w wykonaniu Zeissa.

W świecie analogowym nie ma takich dobrych notowań jak Flektogony 20 i 35 mm.

- ▶ **Pentacon MC 29/2.8** – bardzo popularny obiektyw szerokokątny, zestawiany niegdyś z Prakticami i Zenitami, dziś stał się obiektywem praktycznie standardowym (jego ogniskowa w cyfraku stanowi ekwiwalent 46 mm w lustrzankach analogowych). Po przymknięciu daje bardzo przyzwoitą ostrość. Sporo zyskał dzięki zmniejszeniu pola krycia w cyberlustrzankach, przy pełnym kadrze nie był bowiem zbyt ostry w rogach. Winietowanie pomijalne, bardzo dobra praca pod światło dzięki dobrym powłokom. Mimo jeszcze niewielkich kłopotów z telecentrycznością polecam z racji ceny i dostępności. Niewielka wada to mały skok pierścienia ostrości, co przy tej ogniskowej można jeszcze wybaczyć.
- ▶ **Meyer Optic 29/2.8** – starsza wersja Pentacona 29 mm. Różnice w budowie niewielkie, jakość zdjęć jednak słabsza.
- ▶ **Pentacon 30/3.5** – starszy i tańszy brat Pentacona 29 mm. Nieźle osiąga, jeśli chodzi o rozdzielczość, lecz spore winietowanie. Ma aż 10 listków przysłony, co nieczęsto się zdarza przy tych ogniskowych. Mało popularny.
- ▶ **MC Mir 24N 35/2** – mniej popularny od Mira 1W, jako standardowy obiektyw nie zachwyca ostrością. Będzie on jednak użyteczny ze względu na jasność i przyjemną plastykę. Sprawdzi się jako szerokie „szkło” do portretu (m.in. ze względu na ładny bokeh) oraz do pewnej odmiany makrofotografii (ostrzy od 24 cm). Do pejzażu czy architektury raczej się nie nadaje. Wymaga osłony przeciwsłonecznej, bo

wprawdzie przy zdjęciach pod słońce tworzy niewielkie flary, ale bardzo zmniejsza kontrast.

- ▶ **Carl Zeiss Flektogon 35/2.4** – bardzo zachwalana sztandarowa analogowa „trzydziestka piątka” we współpracy z aparatami cyfrowymi wypada nieco słabiej. Po znacznym przymknięciu jest bardzo dobra. Ustawianie ostrości będzie utrudnione z jednej strony ze względu na ciemny wizjer DSLR-ów, z drugiej na sporą „mydlaność” otwartego obiektywu. Mimo wszystko polecam, bo przy precyzyjnym ustawieniu ostrości i przysłonięciu do f/11 dobrze się sprawdzi przy fotografowaniu krajobrazu.
- ▶ **Carl Zeiss Flektogon 35/2.8** – uboższy brat Flektogona 2.4, niewiele słabszy, a sporo tańszy. Niestety, także mniej popularny, a więc trudniej dostępny. Występuje również bez powłok i ta wersja nie jest polecana.
- ▶ **Mir 1W 37/2.8** – jeden z najpopularniejszych niegdyś u nas obiektywów, i nadal produkowany do Zenitów i nie tylko. Jako szerokokątny był przyzwoity, a nieco jeszcze zyskał przy niepełnowymiarowych matrycach. Obiektyw da nam ostry obraz na całej powierzchni zdjęcia, jednakże tylko przy przysłonie 11. Sprawdzi się przy fotografowaniu krajobrazu jako typowy, troszkę dłuższy standard (ekwiwalent 60 mm). Należy uważać na bliki – z tego powodu konieczna jest osłona przeciwsłoneczna. Bywa łatwo dostępny za niewielkie pieniądze, ale trzeba uważać przy zakupie, gdyż dostępne modele charakteryzuje spory rozrzut jakości. Obiektyw ma

Yashica Auto Yashinon 55/1.8

Fed 50/3.5

Jupiter 6 180/2.8

pierścień przysłony preselekcyjnej. Pierścień ostrzenia jest dość niewygodny, choć ma duży skok. Ciekawostką jest aż 10 listków przysłony, co nietypowe przy tych ogniskowych. Podsumowując – uzupełnienie Mira 24, które jednak w większości wypadków może go zastąpić.

- ▶ **Mir 1 37/2.8** – starsza wersja Mira 1W o gorszych powłokach. Niegdyś zdobywca złotego medalu na Światowej Wystawie w Brukseli (wraz z Tairem 11).

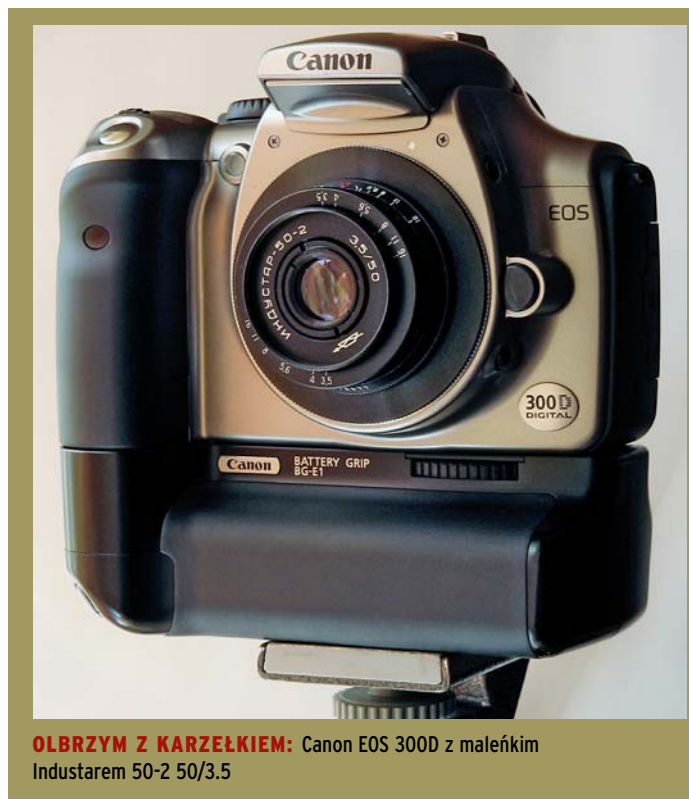
Krótkie teleobiektywy (obiektywy portretowe, 50–58 mm)

Tutaj zaczyna się cała przyjemność obcowania ze starymi obiektywami. Złożyło się na to kilka czynników. Przede wszystkim problemy z telecentrycznością przestają mieć widoczny wpływ na odwzorowanie szczegółów w rogach zdjęcia. Kadrowanie związane z niepełnym wymiarem matrycy pozbawiło większości obiektywów zróżnicowania ostrości środka względem rogów (które w standardowych obiektywach i tak było zwykle niewielkie). Nadto „standardy” okazały się najlepiej dopracowanymi obiektywami, projektowanymi od dawna, rozpowszechnionymi i – co najważniejsze – tanimi. Wśród tych „szkieł” mamy olbrzymi wybór bardzo jasnych konstrukcji o pięknej plastyce obrazu. Przesunięcie względne ogniskowych daje nam obiektywy wprost wymarzone do portretu czy plastycznych ujęć detalu.

- ▶ **Porst Color Reflex 50/1.2** – bardzo jasny, miękki obiektyw o przyjemnym bokeh.
- ▶ **Porst Color Reflex 50/1.4, 1.7, 1.8** oraz

2 (Revuenon Auto MC) – seria obiektywów firmowana markami Porst oraz Revuenon, charakteryzująca się solidnym wykonaniem, miękkim rysowaniem przy otwartej przysłonie i ostrym po przymknięciu.

- ▶ **Super Multi Coated Takumar 50/1.4** (lub któraś z wcześniejszych wersji) – seria legendarnych obiektywów, przez większość uważana za najlepsze standardy do „małego obrazka”. Bardzo ostre od mniej więcej $f/5.6$. Otwarte bardziej mają ładny bokeh, w pełni otwarte zmiękcza obraz na zdjęciach. Wyposażone są w bardzo dobre powłoki. Wersje z powłokami żółtymi wprowadzają lekką ciepłą dominantę, która zanika w miarę przysłonięcia obiektywu – może to być zaletą lub wadą, należy więc o tym pamiętać.
- ▶ **EBC Fujinon 50/1.4** – równie doskonały obiektyw, dość podobny do Takumara.
- ▶ **Carl Zeiss Planar 50/1.4** – jasny, otwarty – daje obraz miękki, przymknięty zaś przyjemnie ostry. Niegdyś proponowany jako lepszy, jasny standard do Praktic. Ma swoich zwolenników.
- ▶ **EBC Fujinon 50/1.7** – podobna, równie dobra konstrukcja wymienionego wcześniej Fujinona.

OLBRZYM Z KARZEŁKIEM: Canon EOS 300D z małym Industarem 50-2 50/3.5

- ▶ **Carl Zeiss Planar 50/1.7** – podobna konstrukcja jak wymieniony wcześniej Planar, rzadko spotykana na rynku.
- ▶ **Zenitar M 50/1.7** – rzadko spotykany obiektyw o bardzo przyzwoitej jakości.
- ▶ **Carl Zeiss Pancolar 50/1.8** – jeden z najostrejszych już po niewielkim przymknięciu obiektywów, przez co wielu go faworyzuje. Jego winietowanie jest pomijalne, jednak nieco słabiej sprawdza się przy zdjęciach pod światło w stosunku do wymienionych wcześniej japońskich konstrukcji

Carl Zeiss MC Flektogon 35/2.4

Carl Zeiss 135/3.5

Carl Zeiss Biometar 80/2.8

Extra Weitwinkel 2 200/16

Carl Zeiss Sonnar 135/3.5

(Takumar, Fujinon). Bokeh także mniej zachwyca. Jest jednak tańszy i łatwiej dostępny od produktów japońskich. Duża wartość maksymalnej przysłony (f/22) oraz szeroki skok pierścienia ostrzenia sprzyjają pracy w makrofotografii (poprzez pierścienie pośrednie), choć ze względu na budowę optyki przy małych odległościach lepiej będą się spisywały Tessary.

- ▶ **Pentacón MC 50/1.8** – popularny obiektyw, jako standardowy dostarczany był na wyposażeniu Praktic. Ostry po przymknięciu i tani.
- ▶ **Carl Zeiss Tessar 50/2.8** – niegdyś popularny (na wyposażeniu starszych Praktic) obiektyw o charakterystycznej dla Tessara, prostej budowie. Konsekwencja takiej konstrukcji to dość wyrównana rozdzielczość, zależna od wartości przysłony, i dobra praca pod światło. Ma bardzo zachwalany bokeh. Duża wartość maksymalnej przysłony (f/22) sprzyja pracy w makrofotografii (poprzez pierścienie pośrednie).
- ▶ **MC Wołna 9 50/2.8** – dobry obiektyw do makrofotografii (w aparatach analogowych zapewnia skalę odwzorowania 1:2). Po przymknięciu ostry.
- ▶ **MC Industar 61 L/Z 50/2.8** – Tessar z soczewkami ze szkła lantanowego, ma maksymalną dla tego typu obiektywów jasność. Ta wiekowa, lecz sprawdzona konstrukcja cechuje się bardzo dobrą rozdzielczością i pracą pod światło. Bardzo

zachwalany jest bokeh tego „szkła”, ale trzeba uważać, gdyż występują spore różnice jakościowe między dostępnymi egzemplarzami. Ze względów konstrukcyjnych polecany do makrofotografii (wraz z Industarem 50).

- ▶ **Industar 50-2 50/3.5** – oryginalna w tym zestawieniu konstrukcja. Małeńki Tessar ze wszystkimi konsekwencjami tego typu prostej budowy, a więc wysoką rozdzielczością (w centrum kadru nawet bez przysłaniania przysłony), dobrą pracą pod światło, sporą winietą i małą jasnością. Jego cena jest przy tym rewelacyjnie niska i łatwo go kupić. Konstrukcja obiektywu jest bardzo niewygodna (mały pierścień przysłony, niezbyt zwarta budowa). Dodawano go do pierwszych aparatów Zenita. Ze względu na dobre parametry produkowany był bardzo długo. Otwarty silnie winietuje. Polecam jako tani sprzęt do makrofotografii czy ujęć krajobrazu.
- ▶ **MC Helios 77 M4 52/1.8** – rzadko spotykany obiektyw o jakości zbliżonej do popularnego Heliosa 44.
- ▶ **MC Zenitar M 52/1.9** – rzadko spotykana, bardzo dobrej jakości konstrukcja.
- ▶ **Industar 50 52/3.5** – starsza i rzadko spotykana wersja Industara 50-2 o nieco słabszych parametrach.
- ▶ **Industar 22 52/3.5** – najstarsza wersja Industara 50 o słabszej rozdzielczości. Rzadko spotykana.

PRZEGLĄD PRODUCENTÓW OBIEKTYWÓW MANUALNYCH

Rosyjscy producenci z okresu istnienia ZSRR – celowo nie wymieniam tu konkretnych wytwórców z powodu dość zawiłego systemu współpracy, jak również braku takich wyszczególnień na obiektywach (poza logo, a i to nieczęsto). Wbrew powszechnej opinii o radzieckim sprzęcie minionego okresu, urządzenia optyczne cechowała zwykle wysoka jakość. Nierzadko konkretne egzemplarze są konstrukcyjnymi kopiami „szkieł” niemieckich o doskonałej renomie (zwłaszcza starsze modele). Problemem jest spory rozrzut jakości serii, który widoczny jest szczególnie przy masowo produkowanych obiektywach (dodawanych jako standard do popularnych aparatów). Z lustrzankami cyfrowymi rosyjskie obiektywy zwykle współpracują poprawnie. Wśród modeli szerokokątnych wybór będzie skromny, ale już każdy teleobiektyw z pewnością zadowoli nabywcę.

Carl Zeiss Jena – wschodnioniemiecka część zakładów Zeissa (zgodnie z nazwą mieszcząca się w Jenie). Obiektywy poznamy po napisach: „CZJ”, „CZ”, „aus Jena”. Większość „szkieł” uchodzi za bardzo dobre przy przystępnej cenie. „Szerokie kąty”, doskonale w fotografii analogowej, nie najlepiej się sprawdzają z aparatami cyfrowymi.

Meyer Goerliz (później Pentacón) – wschodnioniemiecki producent tańszych i zwykle trochę słabszych obiektywów, bardzo u nas popularnych („Pentacony”, dawniej

„Orestony”). Niejako dopełnienie „szkieł” rosyjskich – mamy tu dobre „szerokie kąty”, przyzwoite standardy i gorsze obiektywy dłuższe.

Carl Zeiss – zachodnioniemiecka część zakładów Zeissa (mieszcząca się w Oberkochen), firmująca swe obiektywy na rynkach zachodnich marką „Carl Zeiss”, a na pozostałych „Opton”.

Porst – nie jest to producent optyki, lecz firma, która sprzedawała w sieci zachodnioniemieckich domów handlowych Neckermann sprzęt fotograficzny różnych producentów. Jakość obiektywów firmowanych przez Porsta jest zwykle dość wysoka.

RevueFlex, Revue – podobnie jak Porst firmował swą marką zwykle niezłe obiektywy różnych producentów w sieci zachodnioniemieckich domów handlowych Quelle.

Asahi Pentax – „szkła” tego japońskiego producenta (i właściciela jednego z wielkich systemów i najdłużej utrzymywanego standardu mocowania – bagnetu K) są doskonałe. Do lat 70. Pentaksy były wyposażone w gwint M42 i stąd spora liczba takich obiektywów na rynku. Legendarne Takumary wciąż osiągają niemałe ceny, a ich jakość zachwyca. Cenione są szczególnie za słynne powłoki oraz charakterystyczną miękkość obiektywów otwartych

(która ustępowała przy zamknięciu przysłony bardzo dobrej ostrości).

Fuji (Fujica, Reue) – firma znana przede wszystkim z materiałów barwnych Fujica wyprodukowała także sporo bardzo dobrych obiektywów w systemie M42 z równie dobrymi jak pentaksowe powłokami.

Cosina – niezależny producent obiektywów do różnych systemów. Okazjonalnie można nabyć starsze modele z mocowaniem M42 i innymi, zwykle niezłej jakości.

Tamron – również niezależny producent, obecnie jeden z trzech wielkich. Na rynku można znaleźć sporo starszych konstrukcji Tamrona w różnych systemach.

Soligor – zwykle firmuje swoją marką wyprodukowane przez Cosinę niezłe obiektywy do różnych systemów.

Chinon, Ricoh, Vivitar i inni – producenci oferujący swego czasu dobre obiektywy, także M42 (później głównie bagnet K).

Olympus – producent bardzo dobrych obiektywów „Zuiko”. Mogą być używane wyłącznie w sprzęcie Olympus, także przez konwerter w najnowszym cyfrowym systemie „4/3”, do którego należą dwie lustrzanki: E-1 i E-300.

- ▶ **EBC Fujinon 55/1.2** – bardzo jasny, miękko rysujący obiektyw. Przymknięty jest przyzwoicie ostry. Na rynku rzadko dostępny, doskonały w swej klasie, jak zresztą większość Fujinonów.
- ▶ **Porst Color Reflex 55/1.2** – bardzo jasny, miękko rysujący obiektyw o ładnym bokeh. Zalecany do miękkich zdjęć, ale oczywiście przymknięty jest bardzo ostry. Wadę stanowi krótki skok pierścienia ostrości. Obiektyw ten jest nieco zmodyfikowaną wersją wymienionego wcześniej Fujinona 55/1.2.
- ▶ **Rikenon 55/1.4** – bardzo przyzwoity obiektyw Ricoha, nieco tylko ustępujący Takumaram, zwłaszcza jeśli chodzi o bokeh.
- ▶ **Porst Color Reflex 55/1.4** (Revuenon Auto MC 55/1.4) – chwalony za dobrze przenoszony kolor i ostrość (po przymknięciu), przyzwoity obiektyw. Prawdopodobnie jest to konstrukcja bliźniacza do Rikoha (obie firmy nie produkują własnych „szkieł”, tylko firmują je swą nazwą).
- ▶ **Carl Zeiss Pancolar 55/1.4** – rzadko dostępny, miękko rysujący obiektyw wysokiej jakości.
- ▶ **Revuenon 55/1.2 i 1.4** – mniej popularne obiektywy o niezłej jakości, choć otwarte bardzo miękkie. Opinie na ich temat są zróżnicowane.
- ▶ **Super Multi Coated Takumar 55/1.8** (lub któraś z wcześniejszych wersji) – podobny do Takumara 50. Krąży opinia, że jest nieco mniej plastyczny, ale za to bardziej ostry. Z pewnością nie tak popularny.
- ▶ **EBC Fujinon 55/1.8** – niejako bliźniaczy model (pod względem jakości) produkowa-

wany przez Fuji. Podobnie jak Takumar z czystym sumieniem polecany.

- ▶ **Vivitar 55/3** – dobrej jakości obiektyw przeznaczony do makrofotografii. Z aparatami analogowymi pozwala uzyskać skalę odwzorowania 1:1.
- ▶ **MC Helios 44 58/2** – seria bardzo popularnych obiektywów dostarczanych z nowszymi Zenitami, oparta na konstrukcji Biotara. Wersje od 4 do 7 różnią się jakością wykonania powłok, jednakże wszystkie podobnie źle działają pod światło. Wersja siódma ma nieco większą rozdzielczość. Heliosy 44 charakteryzują się dość nieciekawym oddaniem szczegółów przy otwarciu przysłony, sporym winietowaniem i wysoką ostrością po przymknięciu przysłony (także przy jej maksymalnej wartości, co ma znaczenie w makrofotografii). Są to najbardziej popularne obiektywy w Polsce, dostępne za grosze tak na aukcjach w Internecie, jak i na giełdach, bazarach itp. Przy kupowaniu trzeba uważać na spory rozrzut jakości różniący poszczególne egzemplarze. Otwarty można stosować jako tani sprzęt do portretu, przymknięty jest dobry do pejzażu itp. Helios 44-7 jest wciąż produkowany.
- ▶ **Helios 44 58/2** – seria bardzo popularnych obiektywów dostarczanych ze starszymi Zenitami. Mają one pierścień przysłony preselekcyjnej, co bardzo ułatwia makrofotografię (przy użyciu pierścieni pośrednich lub mieszka). Jest bardzo tani i dość popularny. Wykonane nim zdjęcia cechuje lekka dominanta o odcieniu słonkowym. Otwarty można stosować jako

Optik Gorlitz Telemegor 150/5.5

tanie „szkło” do portretu, przymknięty zaś jest wygodny do makrofotografii.

Teleobiektywy (80–180 mm)

Wśród starszych teleobiektywów jest w czym wybierać. Znajdziemy tu sporo tanich, rosyjskich konstrukcji o świetnych pa-

Carl Zeiss Jena Biotar 58/2

Carl Zeiss Tessar 50/2.8

Zeiss Ikon Color-Pantar 50/2.8

A/M – przełącznik na obiektywie, który umożliwia otwieranie przysłony na czas ostrzenia bez odrywania wzroku od wizjera. W położeniu A przysłona jest otwarta, w położeniu M taka, jak wskazuje pierścień przysłon.

Adapter – metalowy pierścień umożliwiający połączenie ze sobą urządzeń należących do dwóch niekompatybilnych systemów. Najczęściej wykorzystuje się połączenia gwintowanych obiektywów M42 z bagnetami. Niektóre adaptery zaopatrzone są w korekcyjne soczewki.

Bokeh – wygląd obiektów znajdujących się poza płaszczyzną ostrzenia. Nieostrości przyjmują formy zbliżone do kształtu przysłony i zależą od konstrukcji optycznej. Bokeh ma duże znaczenie estetyczne przy zdjęciach o małej głębi ostrości i często obiektyw bywa wybierany do takich zdjęć właśnie ze względu na tę cechę. Starsze obiektywy niejednokrotnie charakteryzują się pięknym bokehem, niedostępnym w nowoczesnych zoomach.

Dominanta barwna obiektywu – lekkie podbarwienie kadru kolorem soczewek obiektywu. Nie musi to być dużą wadą, gdyż zwykle barwa jest bardzo słaba, a układ automatycznego balansu bieli potrafi bez problemu ją skorygować. Czasem dominanta zmienia się w zależności od wartości przysłony.

EBC – nazwa doskonałych wielowarstwowych powłok antyodblaskowych stosowanych w obiektywach Fuji.

Kontrast – cecha często pomijana przy rozważaniu parametrów obiektywów. Należy pamiętać, że niektóre konstrukcje (zwłaszcza te proste) mają spory kontrast, znacznie większy od popularnych zoomów. Ma to swoje zalety przy uzyskiwaniu czystych i szczegółowych zdjęć, ma też wady w postaci trudności z przeniesieniem mocno kontrastowych scen (architektura z cieniami w słoneczną pogodę itp.). Starsze konstrukcje obiektywów często, mimo sporej odporności na flary, bardzo tracą kontrast, jeśli zostaną oświetlone bezpośrednim światłem słonecznym – stąd konieczność stosowania osłon bądź choćby przysłanianie obiektywu ręką na czas fotografowania.

MC, Multi Coating – oznaczenie wielowarstwowych powłok o zróżnicowanej jakości stosowanych w obiektywach niemieckich i niektórych rosyjskich.

MF, Manual Focus – ręczna zmiana ostrości.

Obiektyw Gaussa – najbardziej popularne obiektywy o budowie zbliżonej do symetrycznej. Jasne, o wyrównanej ostrości na całej powierzchni kadru. Ich wady to dystorsja i nieładny bokeh.

Pierścień preselekcji – dodatkowy pierścień przysłony, mający dwa położenia. W jednym przysłona jest otwarta, w drugim taka, jak wskazuje właściwy pierścień przysłon. Pierścień preselekcji umożliwia domykanie przysłony po ustawieniu ostrości bez odrywania wzroku od wizjera.

Powłoki – cienkie warstwy o patentowym składzie na powierzchniach soczewek, mające na celu zmniejszenie odbić światła. Dobre powłoki poprawiają kontrast i zmniejszają ryzyko pojawienia się flary.

SMC, Super Multi Coated – nazwa doskonałych wielowarstwowych powłok stosowanych w obiektywach Pentaksa.

System – popularne określenie grupy akcesoriów fotograficznych, projektowanych tak, by ze sobą współpracowały. W szczególności system tworzą para: aparat – obiektyw. Wprowadzanie w system obcych elementów wymaga stosowania adapterów.

Telecentryczność – cecha obiektywu polegająca na prostopadłym prowadzeniu promieni światła względem matrycy. Nie była tak istotna w fotografii analogowej, w fotografii cyfrowej potrafi zdyskwalifikować jakość nitelecentrycznych obiektywów ze względu na brak ostrości w rogach kadru.

Tessar – obiektyw czteroelementowy o wyjątkowo udanej konstrukcji, sięgający swymi korzeniami początku XX wieku. Zaletą Tessara są wysoki kontrast, niewielkie zniekształcenia, dobra praca w makrofotografii, wysoka ostrość po niewielkim przymknięciu, ładny bokeh. Wadą – niewielka maksymalna jasność i nieostrość w rogach obiektywu otwartego. Odmianą Tessara jest Sonnar, na którym bazuje dość dużo starszych a dobrych „szkieł” M42 (m.in. Jupitery).

rametrach. Znowu kadrowanie związane z niepełnym wymiarem matrycy da nam wzrost jakości obrazu w rogach zdjęcia, a pozorne zwiększenie ogniskowych sprawi, że stać nas będzie na wiele bardzo jasnych i długich obiektywów.

► **Carl Zeiss Pancolar 80/1.8** – bardzo chwalony, lecz drogi obiektyw, szczególnie polecany do portretów. Trudno go znaleźć na rynku.

► **MC Zenitar 1 85/1.4** – doskonała „portretówka”. Przymknięty jest bardzo ostry. Sprzęt unikatowy, produkowany od niedawna i drogi.

► **Helios 40-2 85/1.5** – niemały i ciężki obiektyw o wyjątkowej plastyce – typowa portretowa konstrukcja. Rzadko spotykany na rynku i wykupywany na pniu. Nie najlepszy pod światło.

► **Helios 40 85/1.5** – starsza wersja Heliosa 40, ma gorsze powłoki.

► **MC Jupiter 9 85/2** – konstrukcja optyki oparta na Sonnarze daje nam niejako trzy obiektywy w jednym. Otwarty da niesamowitą plastykę, przymknięty do f/4 przyjemny bokeh, a domknięty do f/8 czy f/11 zafunduje ostre rysowanie na całej powierzchni kadru. Wyposażony jest w pierścień przysłony preselekcyjnej, jednak jest on, podobnie jak pozostałe pierścienie, wyjątkowo niewygodny. Obiektyw jest wciąż produkowany, a jego cena pozostaje umiarkowana. Cechuje go nie najlepsza praca pod światło, ale dobrze mieć go na wyposażeniu.

► **Jupiter 9 85/2** – wersja Jupitera 9 ze słabszymi powłokami.

► **Carl Zeiss Sonnar 85/2** – doskonały obiektyw o pięknym bokehu. Niezbyt popularny i nietani. Z serii Sonnarów można znaleźć tańszego ze światłem 2.8 oraz bardzo drogiego i unikatowego jasnego Sonnara 1.4. Każdy z nich jest dobry i polecany.

► **Pentaccon 100/2.8 (Oreston 100/2.8)** – dość chwalony obiektyw o nietypowej ogniskowej. Nie jest tak duży jak większość 135 mm, co może być zaletą.

► **Kalejnar 100/2.8** – bardzo chwalony obiektyw, zalecany do portretów, ale ostro rysujący. Mało popularny.

► **Cosina Macro 100/3.5** (Vivitar, Soligor, Phoenix) – dobrej jakości obiektywy makro (maksymalna skala odwzorowania z aparatami analogowymi 1:2), sprzedawane pod różnymi markami i różniące się niewielkimi szczegółami.

[Porady • Obiektywy manualne]

► **Super Takumar 105/2.8** – legendarna seria obiektywów, jak zwykle u Takumara doskonała. Podobno wersja II ma najładniejszy bokeh. Każdy model z pewnością jest bardzo plastyczny i godny polecenia.

► **Porst 135/2.8** – seria zróżnicowanych obiektywów od przeciętnych po bardzo dobre. Z tego powodu przed zakupem radzę dokładnie sprawdzić konkretny egzemplarz.

► **Revuenon 135/2.8** – średniej jakości teleobiektyw, nieco miękki, gdy w pełni otwarty.

► **Vivitar 135/2.8** – średniej jakości, jasny i niedrogi teleobiektyw. Podobny do Pentacona. Ma aż 16 listków przysłony.

► **Tair 11A 135/2.8** – uniwersalny obiektyw, który otwarty rysuje miękko i przyjemnie, a przymknięty do f/8 jest dość ostry. Tair 11A jest lepszym wyborem od Jupitera 37. Obiektyw ma wbudowaną osłonę przeciwsłoneczną.

► **Tair 11 135/2.8** – starsza wersja Taira 11A, charakteryzująca się znacznie gorszą rozdzielczością przy pełnym otworze przysłony oraz gorszymi powłokami.

► **Pentaccon 135/2.8** – wbrew powszechnej opinii nie jest to dobry obiektyw. Przysłonięty ma przyzwoitą ostrość, otwarty jednak sprawia wrażenie „mydłanego”. Lepszym zakupem będzie wybór któregoś ze „szkieł” rosyjskich. Pentaccon ma wbudowaną wygodną osłonę przeciwsłoneczną. Jest bardzo popularny i nieco za drogi.

► **Carl Zeiss Sonnar MC 135/3.5** – następny bardzo zachwalany sztandarowy model tej firmy. Słusznie cieszy się dobrą opinią, jest to bowiem obiektyw doskonale współpracujący z aparatami cyfrowymi. Nie jest zbyt tani i osoby niemogące sobie na niego pozwolić, powinny się zainteresować Jupiterem 11, który niewiele mu ustępuje jakością.

► **MC Jupiter 37A 135/3.5** – już po przymknięciu do f/5.6 ten obiektyw rysuje ostro. Otwarty także nie daje obrazu wyraźnie mydłanego, można więc go uznać za dobry wybór także dlatego, że tani. Obiektyw jest bardzo popularny, niedrogi, niegdyś często kupowany do Zenitów. Ma wbudowaną wygodną osłonę przeciwsłoneczną. Jest wciąż produkowany.

► **Jupiter 37A 135/3.5** – starsza wersja MC Jupitera 37 ze słabszymi powłokami.

► **Jupiter 11 135/4** – uchodzi za starszą wersję Jupitera 37, choć jest to właściwie inna

konstrukcja: doskonały obiektyw, ostry przy każdej przysłonie. Jest mniej popularny od innych Jupiterów i niedrogi. Jego niewielką wadą jest pewne podbarwienie kontrastowych elementów leżących z dala od płaszczyzny ostrości. Mimo to bardzo ten model polecam.

- ▶ **MC APO Telezenitar M 135/2.8** – wciąż produkowana konstrukcja, z racji dobrych powłok polecana do pracy pod światło. Cechuje go nie tylko doskonała rozdzielczość – jest bardzo dobry pod każdym względem, niestety dość rzadki i drogi.
- ▶ **Carl Zeiss Sonnar 180/2.8** – słynący z jakości i niełatwo dostępny teleobiektyw. Ponieważ był projektowany do współpracy ze średnim formatem (6×6 cm), charakteryzuje się wyjątkowo wyrównaną, wysoką ostrością i śladowym winietowaniem. Każda przysłona jest użyteczna. Jest nie- zbyt tani i bardzo ciężki.
- ▶ **Jupiter 6-2 180/3.5** – unikatowy teleobiektyw o doskonałych parametrach, przeznaczony do portretów. Z niepełnowymiarowymi matrycami będzie zbyt długi do tego celu, ale z pewnością przyda się do fotografowania detali.

Długie teleobiektywy (200 mm i więcej)

Dzięki pozornemu wzrostowi ogniskowych wśród długich obiektywów znajdziemy wiele atrakcyjnych propozycji. Najwięcej modeli z tej grupy to „szkła” o ogniskowej 200 mm, gdyż każda firma produkowała przynajmniej jeden taki model. Moimi faworytami są tu dostępne za niewielkie pieniądze dobre, rosyjskie konstrukcje.

- ▶ **Carl Zeiss Sonnar 200/2.8** – dobry, jasny i użyteczny przy dowolnej przysłonie. Bardzo ciężki i nieporęczny, no i dość drogi.
- ▶ **Jupiter 21M 200/4** – niezły obiektyw, aczkolwiek do uzyskania akceptowalnej jakości wymagający przymknięcia o jedną działkę. Stanowczo za ciężki jak na swą jasność. Dostępny, tani i wciąż produkowany.
- ▶ **Jupiter 21A 200/4** – starsza wersja Jupitera 21M ze słabszymi powłokami. Inne różnice w stosunku do młodszych braci są minimalne.
- ▶ **Jupiter 21 200/4** – najstarsza wersja Jupitera 21M, cechująca się nieco słabszą rozdzielczością otwartego obiektywu i gorszymi powłokami przeciwdrobnopunktowymi.

Pentax Color Reflex Auto 50/1.7

Helios 44M 58/2

- ▶ **Pentax 200/4** – następny z serii Pentaxów, podobnie jak krótszy brat otwarty daje dość miękki obraz.
- ▶ **Telemar 22A 200/5.6** – mniej polecany, rzadki teleobiektyw, ciemny i mniej ostry od Jupiterów 21.
- ▶ **Carl Zeiss Sonnar 300/4** – jasny i długi teleobiektyw bardzo dobrej jakości. Ciężki, drogi, trudno dostępny.
- ▶ **Pentax 300/5.6** – jeszcze jeden długi Pentax, jeszcze trudniej dostępny. Zachowuje się podobnie jak krótsi bracia.
- ▶ **Tair 3 FS 300/4.5** – dość dobrej jakości, jest dość lekki i tani. Niedawno sprzedawany wraz z Zenitem i specjalną kolbą w rosyjskim zestawie do fotografii przyrodniczej „fotosnajer”.
- ▶ **Tair 3 S 300/4.5** – starsza wersja Taira 3, mająca gorsze powłoki.
- ▶ **Danubia 500/8 (Beroflex 500/8)** – wyjątkowo tani, długi (także pod względem wymiarów) teleobiektyw, bardzo lekki, o akceptowalnej jakości. W większości wypadków będzie lepszym wyborem od obiektywów lustrzanych. Bywa dostępny, choć niełatwo. Ma wygodny, precyzyjny pierścień ostrzenia oraz pierścień preselekcji przysłony. Minimalna odległość ostrzenia to 10 metrów.

Teleobiektywy lustrzane

Teleobiektywy lustrzane to zupełnie inne konstrukcje. Część soczewek zastępują dwa lustra ustawione naprzeciw siebie – duże z tyłu i małe z przodu. Zaletą takiej konstrukcji jest zmniejszenie wymiarów i wagi sprzętu. Przy okazji usuwana jest w znacznym

stopniu aberracja chromatyczna. Wadą obiektywów lustrzanych jest przede wszystkim brak przysłony, na zamontowanie której ten sposób budowy nie pozwala. Drugą wadą jest nieciekawy bokeh – przybiera on kształt jasnych obręczy. Głębina ostrości jest wyjątkowo mała, stąd zastosowanie tych obiektywów jest niewielkie. Dawniej niewątpliwą zaletą była cena, obecnie pojawiło się sporo tanich i nie najgorszych długich teleobiektywów klasycznej budowy (Danubia, Beroflex). Dziś więc sens stosowania „luster” poza astrofotografią i innymi planami płaskimi (np. płaskie powierzchnie w architekturze) jest niewielki.

- ▶ **MC Rubinar 500/5.6** – dobre powłoki, przyzwoita rozdzielczość i jasność. Obiektyw wciąż produkowany (cena nowego – 700 zł).
- ▶ **MC ZM 5A 500/8** – starsza i ciemniejsza wersja o słabszej rozdzielczości.
- ▶ **ZM 6A 500/6.3** – starsza, ale nieco jaśniejsza wersja o trochę słabszej od Rubinara rozdzielczości.
- ▶ **MTO 500 500/8** – najstarszy model o słabych parametrach.
- ▶ **MC Rubinar 1000/10** – lider rosyjskich długich „luster”. Ma najlepsze powłoki przeciwsłoneczne i najwyższą rozdzielczość. Obiektyw wciąż produkowany (cena nowego – 800 zł).
- ▶ **MC MTO 11 1000/10** – nieco starsza wersja o gorszych parametrach.
- ▶ **MTO 1000 1100/10.5** – najstarsza wersja, duża waga i niska rozdzielczość. ■